

Verksamhet Miljö

Dnr: On 2025/ 353

Marcus Strömberg
Alkohol- och tobakshandläggare

Riktlinjer gällande tillståndsgivning och tillsyn avseende serveringstillstånd

Riktlinjer för tillståndsgivning av serveringstillstånd samt tillsyn av den samme
(Alkohollagen 2010:1622)

Allmänna förutsättningar och krav för serveringstillstånd i Vellinge kommun

Ett huvudmål för svensk alkoholpolitik är att begränsa alkoholens skadeverkningar, till exempel överkonsumtion av alkohol och alltför tidig alkoholdebut. Kravet på ordning och nykterhet har en framskjuten plats i lagstiftningen. Den svenska alkohollagstiftningen är en social skyddslagstiftning. Sociala hänsyn ska därför ha företräde framför företagsekonomiska eller näringspolitiska skäl. I Vellinge kommun ska alkoholservering ske på ett ansvarsfullt och seriöst sett som tar hänsyn till människors hälsa och trygghet. Vellinge kommun har att hantera handläggningen av serveringstillstånd och ansvarig för detta är Omsorgsnämnden, som i sin tur delegerat de flesta besluten till sociala utskottet och i vissa fall till alkoholhandläggaren.

Förväntningar på krögare

För att tydliggöra vad som förväntas av den som söker eller redan har ett serveringstillstånd har Vellinge kommun antagit dessa riktlinjer.

I 8 kap. 9§ alkohollagen anges:

Kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen.

I bestämmelsen anges att kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen. Dokumentet bör innehålla en sammanställning av vad som gäller enligt lag och andra författningar samt i övrigt i kommunen för serveringstillstånd. Riktlinjerna ska säkra en förutsebarhet och ska också utgöra en information till dem som har för avsikt att ansöka om serveringstillstånd. Det är viktigt att framhålla att riktlinjerna naturligtvis inte får avvika från lagen eller anslutande föreskrifter eller ersätta den prövning som ska ske i det enskilda fallet.

Det är av stor vikt att kommunerna har noggrant utformade riktlinjer för serveringstillstånd. Ett dokument med riktlinjer bör dels innehålla en redogörelse för vad som gäller enligt lagen och anslutande föreskrifter, dels en redogörelse för de omständigheter som hänsynen till lokala förhållanden ger anledning till. Väl genomtänkta och noggrant utformade riktlinjer skapar goda förutsättningar för att tillståndsgivningen kan ske rättssäkert, snabbt och effektivt. Förutom att ge god vägledning för beslutsfattaren bidrar de till att ansökningarna utformas korrekt och att ofullständiga sådana kan undvikas.

Alkohollagen ger ett visst utrymme till lokal anpassning av när och var servering av alkoholdrycker ska tillåtas i kommunen. Sålunda föreskrivs i 8 kap. 19 § under vilka tider alkoholservering får förekomma om inte tillståndsmyndigheten medger annat. I samma paragraf anges att det vid bestämmande om serveringstid ska tas hänsyn till vad som föreskrivs i 17 §. I nämnda bestämmelse anges att om det på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa får serveringstillstånd vägras. Självfallet kan kommunen inte i något fall ha egna regler som avviker från lagen eller anslutande föreskrifter. De kommunala riktlinjerna får inte heller vara så långtgående att de får karaktären av normgivning. Syftet med riktlinjerna är att åstadkomma en likabehandling inom kommunen av tillståndsansökningar och att skapa en förutsebarhet. Det ska tydligt framgå för såväl den som söker serveringstillstånd som för allmänheten vad som gäller i kommunen. Det är dock viktigt att framhålla att även om kommunen har riktlinjer, måste varje tillståndsansökan prövas för sig.

Omsorgsnämndens mål med riktlinjerna

- Att minska överkonsumtion av alkohol. Särskild fokus ska ligga på ungdomar och unga vuxna
- Att bidra till en förbättrad folkhälsa
- Att bidra till att endas seriösa verksamhetsutövare erhåller serveringstillstånd
- Att se till att den som söker serveringstillstånd ska få ett professionellt och tydligt bemötande
- Att riktlinjerna för alkoholservering har en acceptans bland kommuninvånarna

Verksamheten

Vid sidan om alkohollagen och angränsande lagar styrs tillståndsgivningen och tillsynen av de mål som satts upp lokalt och nationellt.

Alkohollagen tolkas i första hand av förvaltningsdomstolarna men även av Folkhälsomyndigheten. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet men ska också ge kommunen råd och stöd i frågor om alkohollagen.

Spritdrycker, vin, andra jästa drycker, starköl eller alkoholdrycksliknande preparat får inte säljas om det inte finns rätt till det enligt alkohollagen och det krävs tillstånd (eller annan laglig rätt) för försäljning av dessa drycker. Med försäljning förstås varje form av tillhandahållande av dryck mot ersättning. Försäljning till konsument benämns detaljhandel eller, om den sker för förtäring på stället, servering. Annan försäljning

benämns partihandel. Begreppet ”lämna ut” avser allt tillhandahållande av alkohol vid försäljning.

Tillstånd till servering av spritdrycker, vin, starköl och alkoholdrycksliknande preparat meddelas av den kommun där serveringsstället är beläget. Ansökan om serveringstillstånd görs skriftligen hos kommunen. Tillståndsprövningen inom alkoholområdet ska baseras på objektiva, tydliga och i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter fastställda kriterier. Kommunen kan inom alkohollagens ram, utforma alkoholpolitiska program med riktlinjer för tillståndsgivningen. I dessa bör även anges vilka allmänna kriterier som kommunen avser att tillämpa vid bedömningen av om en servering kan orsaka olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Detta underlag ska ge sökanden en vägledning om vad kommunen prövar i en ansökan.

Ett avslag på en ansökan om tillstånd måste dock alltid motiveras utifrån de kriterier för serveringstillstånd som anges i alkohollagen, dvs. antingen med hänvisning till sökandens lämplighet, serveringslokalens beskaffenhet eller med hänsyn till att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet kan befaras uppstå genom den tilltänkta serveringen. Skälen för bedömningen måste alltid preciseras i beslutet.

Alkohollagen är en tvingande lagstiftning för förvaltningsmyndigheten (Omsorgsnämnden). När det gäller återkallelser av tillstånd anges 9 kap. 18 § - att kommunen ska återkalla tillstånd när det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

När det gäller nyansökningar anges i 8 kap 12 § - att serveringstillstånd får endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag.

Alkohollagen är en skyddslagstiftning vars syfte dels är att skydda enskilda individer, dels medborgarna i allmänhet från alkoholens skadeverkningar.

Serveringstider anges också i lagen. Servering av sprit, vin, andra jätta alkoholdrycker, starköl och alkoholhaltigt preparat får tidigast påbörjas klockan 11.00 och ska avslutas senast klockan 01.00 (s.k. normalt看). Alkohollagen medger dock att kommunen kan besluta om andra tider.

Kommunala riktlinjer

Enligt 8 kap 17 § alkohollagen framgår alltså: ”Om alkoholservering på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.

Enligt alkohollagen är kommunen skyldig att upprätta en tillsynsplan och riktlinjer. Dessa ska översändas till Länsstyrelsen.

Dessa riktlinjer för serveringstillstånd uppmärksammar speciellt vad som ska gälla avseende ansvarsfull alkoholhantering, olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, särskild risk för människors hälsa, serveringslokalens beskaffenhet, serveringstider, enbart dryckesinriktade restauranger, uteserveringar, tillfälliga tillstånd, tillsyn, avslag och återkallelse av tillstånd.

Folkhälsomyndigheten utövar central tillsyn över att alkohollagen följs och kan meddela allmänna råd till vägledning för tillämpning av lagen. Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet, i första hand kontrolleras kommunens handläggning.

Vad krävs för serveringstillstånd i Vellinge kommun?

Ansvarsfull alkoholhantering

Alkohollagens portalparagrafer beskriver ordning, nykterhet och åldersgränser. I lagtexten kan man bland annat läsa att:

Försäljning av alkoholdrycker ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras.

Den som tar befattning med försäljning av alkoholdrycker ska se till att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället.

Vid servering av alkoholdrycker ska ansvarig personal se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks.

Alkoholdrycker får inte säljas eller annars lämnas ut till den som inte har fyllt 20 år. Beträffande folköl gäller motsvarande den som inte har fyllt 18 år.

Servering av alkoholdrycker får ske till den som har fyllt 18 år.

Alkoholdrycker får inte lämnas ut till den som är märkbart påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel.

Alkoholdrycker får inte lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att olovligen tillhandahållas någon.

Den som lämnar ut alkoholdrycker ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den ålder som anges i 7 §.

Ett huvudmål för alkoholpolitiken är att begränsa alkoholens skadeverkningar, till exempel överkonsumtion och alltför tidig alkoholdebut. Både den som bedriver försäljning och den personal som medverkar vid försäljning har ansvar för att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället. Serveringen ska utföras på ett ansvarsfullt sätt:

Märkbart onyktra gäster ska inte ges tillträde till serveringsstället, utan avvisas.

Gäster får inte serveras alkohol i sådan omfattning att de blir störande eller märkbart berusade.

Oordning på serveringsstället och dess närhet ska motverkas.

Alkohollagen ställer krav på att den som söker ett serveringstillstånd ska ha kunskaper om alkohollagen och är personligt och ekonomiskt lämplig för uppgiften att inneha ett serveringstillstånd. Detta för att trygga att serveringen sker på ett ansvarsfullt sätt. Den som söker serveringstillstånd ska redovisa hur finansieringen av köp av verksamheten gått till på ett trovärdigt sätt, dels för att eliminera så kallade svarta pengar och främja en sund konkurrens, dels för att undvika bulvanförhållanden eller olämpliga bakomliggande finansiärer. Det är även viktigt att de som serverar har kunskaper om de lagar och regler som finns.

En eventuell kurs i alkohollagen genomförs på sökandens bekostnad hos privata utbildningsföretag. Därefter genomförs ett kunskapsprov hos kommunen (om en ansökan har inkommit). Avgiften för kunskapsprovet bekostas av sökanden.

Olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa

En ansökan om serveringstillstånd bedöms utifrån alkohollagens krav. Om dessa krav kolliderar med näringspolitiska intressen eller konkurrenskrav ska alkohollagens bestämmelser äga företräde. Detta anges på flera ställen i lagens förarbeten.

Av 8 kap 12, 15 och 17 §§ alkohollagen framgår att serveringstillstånd endast får meddelas den som visar att han med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheter i övrigt är lämplig att utöva verksamheten. Serveringsstället ska ha ett kök för matlagning och tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat. Serveringstillstånd får vägras även om de grundläggande kraven är uppfyllda om serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Det finns alltså ingen generell ”rätt” enligt lagen att få serveringstillstånd. Kommunen ska bedöma risken för eventuella alkoholpolitiska olägenheter. Polisens yttrande om ordningsläget i området för den tilltänkta etableringen och Verksamhet Miljös bedömning av störningsrisken för närboende ska tillmätas stor vikt vid tillståndsprövningen.

Det ska för en kommun vara möjligt att förhindra restaurangetablering med servering av alkoholdrycker i särskilt känsliga områden, såsom i närheten av skolor, ungdomsgårdar, platser där många ungdomar brukar samlas eller i områden med känd missbruksproblematik. En individuell prövning måste alltid göras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

Skyddet för barn och ungdomar har en mycket framskjuten plats i lagstiftningen. Som exempel kan nämnas vikten av att barn och ungdomar har rätt till alkoholfria nöjen och

miljöer under uppväxtåren. Ansökningar om alkoholservering i miljöer eller arrangemang som är ungdomsinriktade bör avslås eller behandlas mycket restriktivt.

Ett avslag på en ansökan om tillstånd måste alltid motiveras, antingen med hänvisning till sökandens lämplighet eller serveringsstället eller med hänsyn till att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa kan befaras uppstå genom den tilltänkta etableringen.

Ett avslag på en ansökan kan således inte enbart grundas på en hänvisning till dessa riktlinjer. Sökanden har rätt att överklaga Omsorgsnämndens beslut till Förvaltningsrätten.

Olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa föreligger vid ansökningstillfället efter en helhetsbedömning utifrån;

- Polisens bedömning av risk för ordningsproblem på serveringsstället eller dess närmaste omgivning
- Verksamhet Miljös dokumenterade störningar från serveringsstället
- Verksamhet Miljös kännedom om missförhållanden på serveringsstället
- särskilt känsliga områden i anslutning till ungdomsmiljöer skyddas
- att barn- och ungdomsinriktade arrangemang ska vara alkoholfria
- vid nyetablering av verksamhet eller utökning av serveringstillstånd sker en restriktiv bedömning om ovanstående punkter inte kan säkerställas

Serveringslokal

Enligt 8 kap 15 § alkohollagen får tillstånd för servering till allmänheten året runt eller årligen under viss tidsperiod meddelas endast om serveringsstället har ett kök och tillhandahåller lagad och på annat sätt tillredd mat. Serveringsstället ska ha ett med hänsyn till omständigheterna tillräckligt antal sittplatser för gäster och ha en serveringsyta inomhus. Serveringsstället ska även vara lämpligt för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt. En restaurang med servering till allmänheten ska ha ett välutrustat kök. Lagad och på annat sätt tillredd mat ska kunna tillhandahållas fram till klockan 23.00. Därefter kan ett fåtal enklare rätter erbjudas.

Enligt lagens förarbeten ska tillståndsmyndigheten ifrågasätta en tillståndshavares lämplighet att inneha serveringstillstånd om denne inte förmår uppfylla grundläggande brandskyddsbestämmelser. För att säkerställa att brandskyddsbestämmelserna följs avger Räddningstjänsten ett yttrande rörande serveringslokalens lämplighet ur brandsäkerhetssynpunkt och informerar kommunen om brandskyddsbestämmelserna åsidosätts av en serveringsrörelse.

Serveringstid

I alkohollagen regleras även serveringstiden, i lagtexten anges:

Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl, andra jästa alkoholdrycker eller alkoholhaltigt preparat inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Serveringsställets öppethållande har betydelse dels för boende i serveringsställets närhet, eftersom det finns en påtaglig störningsrisk från restauranger och nattklubbar med serveringstillstånd, dels för polisens arbete med att upprätthålla ordning och säkerhet. Frågan har vidare en rent alkoholpolitisk betydelse eftersom ökad tillgång på alkoholdrycker oftast leder till ökad alkoholkonsumtion och därmed ökade skadeverkningar. Vägledande för Omsorgsnämndens bestämmande av serveringstid ska vara risken för olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Alkohollagen ger kommunen möjlighet att besluta om speciella föreskrifter, så kallade villkor. Vanligtvis kan det vara att förordnade ordningsvakter ska tjänstgöra, att enbart bordsservering får ske, att ingen spritdryck får serveras under vissa tider eller att servering inte får ske under vissa evenemang eller vid ungdomlig publik. Vid tidigare brister i vid serveringsverksamhet kan Omsorgsnämnden därför också besluta om inskränkt serveringstid.

Som framgår under rubriken olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa kan en kommun även behandla frågan om serveringstider i riktlinjer för serveringstillstånd. Riktlinjer avseende serveringstider är;

- Normalt gäller serveringstid från tidigast kl. 11.00
- Normalt gäller serveringstid till senast kl. 01.00. Serveringsställen med nöjesinriktning (till exempel nattklubb) kan efter särskild prövning, få servera fram till 03.00
- Serveringsverksamhet efter klockan 01.00 ska förenas med en skärpt tillsyn.
- Vid ansökan om serveringstid efter klockan 01.00 ska Polisens och Verksamhet Miljös synpunkter tillmätas stor betydelse

Kök och utbud av mat

Enligt bestämmelserna i alkohollagen ska en restaurang med tillstånd för stadigvarande servering till allmänheten ha ett välutrustat kök. Ett varierat utbud av tillredd mat ska tillhandahållas. Drinkbar ska vara en mindre väsentlig del av serveringslokalen.

Kökskravet bortfaller vid tillfälliga tillstånd och när det gäller slutna sällskap. Kravet på att erbjuda mat gäller dock alltid.

Kravet på mat har alltid funnits i svensk alkohollag. Orsaken är alkoholpolitisk eftersom berusningen minskar om alkoholen intas tillsammans med mat. Alkohollagen ställer även krav på att det ska finnas möjlighet till att serveras inomhus på serveringsstället. Serveringsytan inomhus ska ha tillräckligt antal sittplatser i förhållande till storlek.

Efter klockan 23.00 räcker det med att ett fåtal enklare rätter erbjuds. Detsamma gäller vid tillfällig servering eller till slutna sällskap.

Uteservering

I lagtexten framgår att:

Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Enligt alkohollagen gäller samma regler för alkoholservering utomhus som för bedrivande av alkoholservering i övrigt. Därutöver krävs tillstånd för användande av offentlig plats enligt ordningslagen och dispositionsrätt till privat mark.

En uteservering ska vara fysiskt avgränsad från kringliggande områden där servering inte får förekomma. Dess belägenhet ska vara sådan att den kan överblickas bland annat för att serveringspersonalen ska kunna kontrollera vilka gäster som får tillgång till alkoholdrycker samt kunna upptäcka om olägenheter uppstår.

Placeringen av uteserveringen ska bedömas i varje enskilt fall. Om det finns en risk att personal eller gäster kan skadas ska ansökan begränsas eller avslås. Det kan dels vara uteserveringar intill trafikerade vägar eller järnväg, dels uteservering på en brygga eller något annat som bedöms vara olämpligt. Det kan också vara befogat i vissa fall att enbart bevilja serveringstillstånd för en säsong i taget eftersom situationen kan förändras från ett år till nästa.

Det finns möjlighet för flera tillståndshavare att ansöka om serveringstillstånd med gemensam serveringsyta.

Riktlinjer avseende uteservering är följande;

- Serveringstillstånd för uteservering kan normalt sett följa restaurangens ordinarie öppettider, dryckesslag och andra bestämmelser. Hela tillståndet kan återkallas vid misskötsel av uteserveringen
- Serveringstiden kan begränsas på uteserveringen om Polisens eller Verksamhet Miljö anser att ska ske
- Tillstånd för uteserveringar som inte ligger i direkt anslutning till serveringsstället kan villkoras med bordsservering
- Tillstånd för en uteservering ska inte beviljas om placeringen är olämplig och det föreligger en risk att människor skadas
- I tveksamma fall kan tillståndet begränsas till en säsong åt gången

Tillfälliga serveringstillstånd

I alkohollagen framgår att:

Serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under

en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Enligt alkohollagen är grundregeln att servering av spritdrycker, vin, starköl, andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat får ske endast om tillstånd har meddelats (serveringstillstånd).

Servering till allmänheten under enstaka tidsperiod eller vid enstaka tillfälle kan ske vid festivaler eller andra typer av tidsbegränsade arrangemang.

Tillstånd till tillfällig alkoholservering i samband med arrangemang riktade till en ungdomlig publik ska bedömas med stor återhållsamhet. Om alkoholservering ska få förekomma i samband med idrottsevenemang ska serveringen ske i restaurang, med angivet antal bordsplatser, som utgör en avgränsad del av idrottsanläggningen.

När det gäller slutna sällskap krävs det att medlemskretsen är känd före det aktuella arrangemanget. Om medlemskap kan lösas i anslutning till entrén eller på annat ställe samma dag är det inte fråga om ett slutet sällskap. Vidare krävs att det finns ett gemensamt intresse och ett innehållsmässigt samband mellan medlemmarna utöver aktuell tillställning.

Riktlinjer avseende tillfälliga serveringstillstånd;

- När ansökan avser tillfällig alkoholservering till allmänheten kan ansökan också komma att avslås med hänvisning till skyddet för ungdomar och vikten av alkoholfria ungdomsmiljöer
- Serveringsytan bör i möjligaste mån särskiljas från arrangemangsområdet för att möjliggöra överblickbarheten och därmed minska risken för "överservering" och langning
- Tillfälliga tillstånd ska högst kunna beviljas under några enstaka månader

Gårdsförsäljning

För att få bedriva gårdsförsäljning krävs ett särskilt tillstånd. Det är kommunerna som meddelar sådana tillstånd och utövar tillsyn. Bestämmelserna om gårdsförsäljning gäller fram till 1 juni 2031 och ska utvärderas under den perioden. Försäljningstiden i Vellinge kommun är mellan klockan 10:00-20:00 alla dagar i veckan. Ett kunskapshöjande inslag i samband med försäljningen ska vara i minst 30 minuter och kan innehålla till exempel ett guidat besök på odlingsmarken eller i lokalerna för dryckesframställning, information om odling och skörd eller en föreläsning med dryckesprovning.

Festvåningstillstånd

Ett festvåningstillstånd är ett stadigvarande eller tillfälligt serveringstillstånd för att servera alkohol till slutna sällskap, som bröllop eller firmafester på en fast eller hyrd lokal. Tillståndet kräver att du som tillståndshavare ordnar allt från mat och personal till alkoholdrycker och att du endast tar emot beställningar från ett slutet sällskap åt gången utan att annonsera ut evenemanget till allmänheten.

Tillsyn

Folkhälsomyndigheten utövar central tillsyn över efterlevnaden av denna lag och kan meddela allmänna råd till vägledning för tillämpning av lagen. Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet. Länsstyrelsen ska också hjälpa kommunerna med råd för deras verksamheter. Den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om servering av alkoholdrycker utövas av kommunen och av Polisen.

Enligt alkohollagen ska kommunen, Polisen och Skatteverket lämna de uppgifter som tillsynsmyndigheten behöver för fullgörandet av sin uppgift. Alkohollagen anger vidare att tillsynsmyndigheten har rätt till tillträde till lokaler och rätt att ta del av bokföring och andra handlingar som berör verksamheten. Tillsynen i kombination med möjligheter till sanktioner är det viktigaste instrumentet för att restaurangverksamheten ska kunna bedrivas enligt gällande lagar och bestämmelser. Att så sker är en förutsättning för att branschen ska kunna konkurrera på sunda och lika villkor.

Tillsyn bedrivs på tre olika sätt; förebyggande arbete, inre tillsyn och yttre tillsyn.

- Med **förebyggande arbete** menas information till tillståndshavare/sökande och medverkande i utbildningar samt olika samarbetsprojekt. Syftet med det förebyggande arbetet är att informera och göra tillståndshavaren uppmärksam på de krav som alkohollagen ställer så att brister i verksamheten inte uppstår.
- Med **inre tillsyn** avses kontroll av uppgifter från olika myndigheter. Det handlar om kontroll av ekonomisk lämplighet och om tillståndshavaren dömts för brottslighet. Restaurangernas försäljning följs även upp genom restaurangrapporter som lämnas in årligen och som ligger till grund för den tillsynsavgift som senare debiteras tillståndshavaren.
- Med **yttre tillsyn** menas den tillsyn som kontinuerligt utförs av Polisen och Verksamhet Miljös tjänstemän. De serveringsställen som har en ungdomlig publik och/eller där risken för att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa uppstår, besöks regelbundet. Detsamma gäller verksamheter med nya tillstånd.

Tillsynen innebär en kontroll av att serveringsställets alkoholservering sker i enlighet med det utfärdade tillståndet och att den inte bryter mot gällande lag. Bedömningar av ordningsläget i och utanför restaurangen, graden av berusning hos gästerna och kontroll av att servering till minderåriga inte bedrivs är viktiga delar av den yttre tillsynen. Tillsynen omfattar även kontroll av att marknadsföringen av alkoholdrycker på serveringsstället och i dess omedelbara närhet sker på ett måttfullt sätt. Den ekonomiska skötsamheten granskas genom exempelvis kassa- och personalkontroll och utförs då oftast i samverkan med Skatteverket. I samarbete med Polisen kommer förekomsten av brottslig verksamhet, till exempel narkotikahandling att kontrolleras.

För tillsynen ska det finnas en fastställd tillsynsplan. Enligt bestämmelserna i 9 kap 2 § ska tillsynsplanen ges in till Länsstyrelsen. Tillsynen kan vara planerad men även händelsestyrd.

Särskilt prioriterade serveringsställen vid tillsyn

1. restauranger med sen serveringstid
2. restauranger med ung publik
3. tillfälliga arrangemang
4. nyetablerade restauranger

Avslag och återkallelse av tillstånd

Av alkohollagens bestämmelser framgår bland annat att kommunen är skyldig att återkalla serveringstillstånd om:

tillståndet inte längre utnyttjas,

det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller

tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

Förstahandsalternativet ska alltså vara erinran eller varning. Vid grövre överträdelser kan tillståndet återkallas utan föregående erinran eller varning.

Enligt alkohollagens förarbeten ska även brott mot brandskyddsbestämmelserna, brott mot lotterilagen eller annan brottslig verksamhet såsom narkotikabrott, häleri, koppleri mm som försiggår på serveringsstället och som är känt av tillståndshavaren vara grund för återkallelse av serveringstillståndet.

Verksamhet Miljö är i första hand en kontrollmyndighet och har till uppgift att kontrollera och utreda om tillståndshavarna följer alkohollagens bestämmelser. Utredningarna ger underlag för Omsorgsnämnden att fatta beslut om avslag, erinran, varning eller återkallelse av serveringstillstånd. Omsorgsnämnden förutsätter att utredningarna är objektiva och rättssäkra samt att påstådda missförhållanden är presenterade med tillräcklig grad av säkerhet.